

МУХІНА Віра Гнатівна (19. 06(01. 07). 1889, Рига — 06. 10. 1953, Москва) — скульпторка. Народний художник СРСР (1943). Дійсний член АМ СРСР (1947). Сталінська премія (1941, 1943, 1946, 1951, 1952). Навчалася у приватних студіях К. Юона (1909–11) та І. Машкова (1911–12), у Парижі (1912–14; кл. Е.-А. Бурделя). Подорожувала по Італії, вивчала скульптури та живопис Ренесансу. 1923 разом з О. Екстер оформила павільйон г. «Известия» на першій Всеросійській сільськогосподарській кустарно-промисловій виставці в Москві. Викладач Московського вищого художньо-промислового училища (1926–27) та Вищого художньо-технічного інституту (1926–30). Основні галузі — монументальна, станкова, декоративна пластика. Брала участь у здійсненні плану монументальної пропаганди. У масштабних композиціях утілювала суспільні та громадянські ідеї свого часу, застосовувала концептуальні та архітектонічні рішення кубізму.

Для Міжнародного конкурсу на проект пам'ятника Т. Шевченку в Харкові (1930, співавтор В. Меллер) підготувала 2 варіанти. У 1-му запропонувала об'єднати монумент із водограєм, створивши цілісний

архітектурний ансамбль на майдані М. Тевелєва в Харкові з пам'ятником Т. Шевченку в центрі. Постаць поета розташована на двоступінчастому постаменті, на його нижній сходинці — фігури запряжених волів; поет — в українському одязі, його погляд сумний і зосереджений. У 2-му варіанті — він у сюртуці, розгніваний, із піднятою догори рукою. Постаць Т. Шевченка, який сидить, установлено на високому двоступінчастому постаменті; її доповнювали дві багатофігурні композиції за мотивами його поезій, розміщені на стилобаті пам'ятника. Прагнула втілити образ поета як духовного провідника українського народу.

Її скульптурна група «Робітник і колгоспниця» (1937, ідей. задум арх. Б. Йофана; для рад. павільйону на Всесвіт. виставці у Парижі, 1937) стала символом мистецтва доби соцреалізму, створена із застосуванням індустріальних методів збирання, зокрема електрозварювання, демонструвала технологічні досягнення в скульптурі. 1939 монумент встановлено на ВДНГ у Москві; від 1947 — емблема кіностудії «Мосфільм».

У Ризі відкрито пам'ятну дошку на будинку, де народилася скульпторка. У Феодосії (нині АР Крим, жила 1892–1904) відкрито музей Мухіної, встановлено меморіальну дошку.

Основні твори

проекти монументів — «Революція», «Визволена праця» (обидва — 1920-і рр.), «Полум'я революції» (1923); пам'ятники — М. Горькому (1929, м. Нижній Новгород, РФ), П. Чайковському (1949, Москва); портрети — С. Котляревського (1929), О. Довженка (1947); станк. композиції — «Вітер», «Селянка» (обидві — 1927); декор. композиція «Хліб» (1939).

Рекомендована література

1. Воронова О. И. Вера Игнатьевна Мухина. Москва, 1976.

[О. С. Кашшай](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Мухіна Віра Гнатівна / О. С. Кашшай // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-70472>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).